

علوم و فنون ادبی ۱

۱- همه موارد از ویژگی‌های عمده نثر فارسی دوره سامانی است؛ به جز:

- ۱) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی - کوتاهی جملات
- ۲) بهره‌گیری کم‌تر از لغات عربی - ایجاز و اختصار در لفظ و معنا
- ۳) حذف افعال به قرینه - کاربرد لغات عربی

۴) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی - لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد

۲- با توجه به ویژگی‌های زبانی شعر «سبک خراسانی» کدام بیت متعلق به این دوره نیست؟

- ۱) بوی جوی مولیان آید همی / یاد یار مهربان آید همی
 - ۲) بهاری کز دو رخسارش، همی شمس و قمر خیزد / نگاری کز دو یاقوتش همی شهد و شکر ریزد
 - ۳) کنون زمانه دگر گشت و من دگر گشتم / عصا بیار که وقت عصا و انبان بود
 - ۴) همچو لوح زمردین گشته ست / دشت همچو صحیفه‌ای ز رُخام
- ۳- از دیدگاه تاریخ ادبیات همه موارد کاملاً درست است؛ به جز:

- ۱) محتوای نثرهای دوره «سامانی» بیش‌تر علمی است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و دینی هم دیده می‌شود.
- ۲) از نمونه‌های نثر دوره «غزنوی» و «سلجوقی» می‌توان به کشف‌المحجوب و کیمیای سعادت اشاره کرد.
- ۳) دوره غزنوی و سلجوقی اول بین سال‌های «۳۰۰ تا ۴۵۰ هجری قمری» بوده است.
- ۴) نخستین آثار نظم فارسی بعد از اسلام ابتدا در سیستان و سپس در خراسان بزرگ پدید آمد.

۴- انتساب کدام بیت به سراینده مقابل آن، نادرست است؟

- ۱) الا یا خیمگی، خیمه فروهیل / که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل (منوچهری)
- ۲) گل بخندید و باغ شد پدرام / ای خوشا این جهان، بدین هنگام (رودکی)
- ۳) صبر بر جور فلک کن تا برآیی رو سفید / دانه چون در آسیا افتد تحمّل یابدش (صائب)
- ۴) ای بی‌نشان محض، نشان از که جویمت؟ / گم گشت در تو هر دو جهان، از که جویمت؟ (عطار)

۵- متن زیر از کدام اثر سبک خراسانی برگرفته شده و آشکارترین آرایه ادبی آن چیست؟

«پیغامبر علیه‌السلام فرمود: **أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى الْقَلَمَ**، و قلم را فرمود که بر لوح بگردد و بنویس هر چه تا قیامت بخواهد بود.»

- ۱) تاریخ بلعمی، تضمین
- ۲) ترجمه تفسیر طبری، تشخیص
- ۳) تاریخ بیهقی، تشخیص
- ۴) التفهیم، تضمین

۶- آرایه‌های «اغراق، تشبیه، حس آمیزی، حسن تعلیل، کنایه» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- الف) تو کز سنگین رکابی لنگری سامان کشتی کن / که بر خار و خس ما هر کفی ساحل تواند شد
- ب) کامت شیرین باد که هر رخنه‌ای از دل / شیرین ز شکر خند تو چون کنج دهن شد
- ج) ریحان که رخ گلشن از او تازه و تر بود / از تازگی خط تو تقویم کهن شد
- د) شد شوق من به الفت لیلی یکی هزار / هر وحشی که با من دیوانه رام شد
- ه) بوی خوش آهوی تو بر دشت گذر کرد / داغ جگر لاله ستان ناف ختن شد

- ۱) ج، د، الف، ب، هـ
- ۲) د، ه، ب، الف، ج
- ۳) د، ج، ب، ه، الف
- ۴) ه، ب، د، ج، الف

۷- کدام گزینه از نظر کاربرد «سجع» ارزش موسیقایی بیش‌تری دارد؟

- ۱) محبت را غایت نیست از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.
- ۲) مُلک بی‌دین باطل است و دین بی‌ملک ضایع.
- ۳) بر همه چیز دانایی به تو زبید ملک خدایی.
- ۴) همه کس را عقل خود به کمال نماید و فرزند خود به جمال.

۸- آرایه‌های بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

«هم عقل دویده در رکابت / هم شرع خزیده در پناهت»

- ۱) کنایه - استعاره - موازنه - تکرار
- ۲) تشبیه - استعاره - موازنه - کنایه
- ۳) تشخیص - کنایه - تشبیه - موازنه
- ۴) استعاره - موازنه - جناس - تکرار

۹- در کدام گزینه، «قافیه» فاقد آرایه جناس است؟

- ۱) ما برون را ننگریم و قال را / ما درون را ننگریم و حال را
- ۲) نظر تا کنی عرض نقل است و می / نفس تا کیشی، حرف چنگ است و نی
- ۳) ز گرز تو خورشید گریان شود / ز تیغ تو بهرام بریان شود
- ۴) ما ز بالاییم و بالا می‌روییم / ما ز دریاییم و دریا می‌روییم

۱۰- در تقطیع هجایی کدام گزینه، «هجای کشیده» بیش تر است؟

- ۱) ای بخارا شاد باش و دیرزی / میر زی تو شادمان آید همی
- ۲) چند پرسی ز من چیستم من / نیستم نیستم نیستم من
- ۳) بر سر آنم که گر ز دست برآید / دست به کاری ز منم که غصه سرآید
- ۴) هر که تأمل نکند در جواب / بیش تر آید سخنش ناصواب

۱۱- علامت هجاها در کدام گزینه تقطیع هجایی «مصراع» زیر است؟

«تویی دریا منم ماهی چنان دارم که می خواهی»

- ۱) ---U / ---U / ---U / ---U
- ۲) -U-U / -U-U / -U-U / -U-U
- ۳) UU-- / UU-- / UU-- / UU--
- ۴) U--- / U--- / U--- / U---

۱۲- علایم هجایی زیر با کدام گزینه مطابقت دارد؟

«---UU / --UU / --UU»

- ۱) بُت خود را بشکن خوار و ذلیل / نامور شو به فتوت چو خلیل
- ۲) هر کسی از ظن خود شد یار من / از درون من نجست اسرار من
- ۳) با من بگو تو کیستی مهری بگو ماهی بگو / خوابی خیالی چیستی اشکی بگو آهی بگو
- ۴) آینه ار نقش تو بنمود راست / خود شکن آینه شکستن خطاست

۱۳- مفاهیم «ترک تعلق، به مقام ارشاد رسیدن، به ثمر نشستن، نکوهش تقلید و تمنای محبت» به ترتیب از کدام ابیات دریافت می شود؟

الف) صد جوی آب بسته ام از دیده برکنار / بر بوی تخم مهر که در دل بکارم

ب) در خرقة زن آتش که خم ابروی ساقی / بر می شکند گوشه محراب امامت

ج) گر سخن از خود نداری به که بر بندی دهان / تا به کی چون خامه داری حرف مردم بر زبان

د) دانم سر آرد غصه را رنگین بر آرد قصه را / این آه خون افشان که من هر صبح و شامی می زنم

ه) من که ره بردم به گنج حسن بی پایان دوست / صد گدای همچو خود را بعد از این قارون کنم

- ۱) ب، ج، د، الف، هـ
- ۲) ب، د، ه، الف، ج
- ۳) ب، ه، د، ج، الف
- ۴) ج، ه، د، الف، ب

۱۴- مفهوم کدام بیت در مقابل آن نادرست است؟

۱) نار خندان باغ را خندان کند / صحبت مردانت از مردان کند (تأثیر همنشین نیکو)

۲) یار مفروش به دنیا که بسی سود نکرد / آن که یوسف به زر ناسره بفروخته بود (بی اعتباری دنیا)

۳) مهتری گر به کام شیر در است / شو خطر کن ز کام شیر بجوی (تحمل سختی ها برای رسیدن به بزرگی)

۴) طالب وصلی اگر با غم هجران خوش باش / گل نمی گشت عزیز این همه گر خار نداشت (طالب وصل الهی بودن)

۱۵- کدام گزینه از ابیات زیر دریافت نمی شود؟

«در این امید بسر شد، دریغ! عمر عزیز / که آن چه در دلم است از درم فراز آید»

امید بسته بر آمد ولی چه فایده ز آنک / امید نیست که عمر گذشته باز آید»

۱) بها دادن به عمر و زندگی را در حسرت رسیدن به آرزوها، از دست ندادن

۲) ارزشمندی آرزوها و طی کردن زندگی برای رسیدن به آنها

۳) رسیدن به آرزوها به بهای تلف کردن عمر و پیر شدن

۴) هدر دادن روزهای باارزش زندگی، با آرزوهای زیاد